

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Władysław Pawlak (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa S. R.

przeciwko P. S.A. w L.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 lipca 2019 r.,

zażalenia powoda na pkt 2 postanowienia Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt V ACa (...),

1) uchyla zaskarżone postanowienie;

**2) pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w
sprawie;**

3) przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) na rzecz adw. B. N. wynagrodzenie w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, powiększonej o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi S. R. z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

W dniu 23 lutego 2019 r. powód S. R. złożył wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 lutego 2019 r. wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do złożenia tego wniosku z uwagi na chorobę (zapalenie płuc).

W uzasadnieniu wskazał, że w czasie choroby nie był w stanie podejmować czynności związanych z tą sprawą. Lekarz zakazał mu wychodzenia z domu i polecił odpoczynek. Podał też, iż jest osobą w podeszłym wieku, a choroba go wycieńczyła i nadal nie czuje się w pełni sił. Po otrzymaniu z Sądu Apelacyjnego przy piśmie z dnia 7 lutego 2019 r. pisma strony pozwanej z dnia 14 stycznia 2019 r. zadzwonił do Sądu z zapytaniem, czy i kiedy odbędzie się następna rozprawa. Wówczas poinformowano go o wydanym w dniu 6 lutego 2019 r. wyroku. W dniu 22 lutego 2019 r. zgłosił się do sekretariatu po odbiór tego wyroku i został poinformowany o przekroczeniu terminu do złożenia wniosku o jego uzasadnienie.

Do powyższego wniosku powód dołączył zaświadczenie lekarskie z dnia 22 lutego 2019 r., z którego wynika, że w dniu 4 lutego 2019 r. był na wizycie lekarskiej z objawami infekcji dróg oddechowych oraz gorączką. Lekarz rozpoznał prawostronne zapalenie płuc i włączył do leczenia antybiotyków na 7 dni oraz zalecił odpoczynek w domu.

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Apelacyjny oddalił wniosek o przywrócenie terminu i odrzucił wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 6 lutego 2019 r.

W pisemnych motywach wyjaśnił, że wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku nie zasługiwał na uwzględnienie, bowiem wobec braku wskazania w przedłożonym zaświadczeniu lekarskim, że leczenie obejmowało dłuższy okres czasu niż okres siedmiodniowej antybiotykoterapii, należało przyjąć, że podjęte leczenie powinno zakończyć się na dwa dni przed upływem terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku. W konsekwencji w ocenie Sądu Apelacyjnego nie można uznać, że w okresie nieobjętym treścią zaświadczenia lekarskiego zachodziły

obiektywne przeszkody w dochowaniu terminu, w szczególności przez zasięgnięcie informacji o wyniku rozprawy telefonicznie, jak również przez skierowanie do sądu pisemnych wniosków. Oddalenie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku skutkowało odrzuceniem jako spóźnionego wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku z uzasadnieniem.

W zażaleniu powód zaskarżając postanowienie Sądu Apelacyjnego w części odrzucającej wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku z dnia 6 lutego 2019 r. domagał się jego uchylenia albo zmiany przez uwzględnienie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, względnie jego uchylenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, a ponadto wnosił na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. o rozpoznanie postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

Zarzucił naruszenie prawa procesowego, tj. art. 168 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy wszystkie okoliczności sprawy takie, jak poważna choroba powoda, jego zaawansowany wiek, niepełnosprawność oraz brak pouczenia o konsekwencjach niezłożenia wniosku w terminie przemawiały za uznaniem, iż do niedokonania czynności w terminie doszło bez jego winy; art. 169 § 2 k.p.c., przez dorozumianie uznanie, iż na powodzie spoczywa obowiązek udowodnienia we wniosku o przywrócenie terminu okoliczności braku winy w niedokonaniu czynności procesowej w warunkach, w których z treści naruszonego przepisu wynika jednoznacznie, że na powodzie spoczywa jedynie obowiązek uprawdopodobnienia okoliczności uzasadniających wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej; art. 231 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. przez sprzeczną ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego ocenę dowodu z zaświadczenia lekarskiego oraz wywiedzenie faktu, że wszelkie objawy choroby i niedyspozycji powoda ustały z chwilą upływu zalecanego terminu przyjmowania antybiotyku w warunkach, w których wniosku takiego nie można wyprowadzić z faktu zalecenia powodowi przyjmowania antybiotyku przez okres 7 dni, w wyniku czego Sąd błędnie ustalił, że powód odzyskał pełną sprawność i

zdolność zajmowania się swoimi interesami w dniu 11 lutego 2019 r.; art. 232 zd. 2 k.p.c. przez zaniechanie, wobec wątpliwości, co do stanu zdrowia powoda i zdolności do podejmowania przez niego czynności samodzielnie, wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, w szczególności przez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego lekarza pulmonologa na okoliczność zdolności do przejawiania przez powoda aktywności w obszarze ważnych interesów życiowych w okresie od 4 do 23 lutego 2019 r. w warunkach, w których w świetle okoliczności podanych we wniosku o przywrócenie terminu oraz faktu braku reprezentacji przez profesjonalnego pełnomocnika na Sądzie spoczywał taki obowiązek.

Powód wnioskował też o przeprowadzenie dowodów z dokumentacji lekarskich z pobytu szpitalnego w marcu 2013 r. w związku z przebyłym zawałem serca i z pobytu szpitalnego w lutym 2018 r., z którego wynika, że powód przebył w przeszłości zawał serca, a także na okoliczność wszczepienia stentu i ostrej infekcji oskrzelowej oraz z zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia wydanego dla potrzeb Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności z dnia 25 listopada 2014 r., podnosząc, że ich potrzeba wyniknęła z braku świadomości powoda, że dokumenty te mogą uprawdopodobniać okoliczności wskazane we wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

Na wypadek uznania, iż powyższe dodatkowe dowody nie uprawdopodobniają braku winy powoda w niezłożeniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku w terminie oraz zasadności przywrócenia terminu do jego złożenia wniósł o przeprowadzenie dowodu z łącznej opinii biegłych lekarzy z zakresu kardiologii oraz pulmonologii na okoliczność wystąpienia u powoda w okresie od 4 lutego 2019 r. do co najmniej 23 lutego 2019 r. dolegliwości związanych z zapaleniem płuc i gorączką mających wpływ na zdolność powoda do podejmowania czynności istotnych życiowo oraz na okoliczność odczuwania przez niego istotnego osłabienia, bólu, dyskomfortu i trudności z poruszaniem w tym okresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przywrócenie terminu jest możliwe wtedy, gdy strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy (art. 168 § 1 k.p.c.). Pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminu (art. 169 § 1 k.p.c.). W piśmie tym należy uprawdopodobnić okoliczności uzasadniające wniosek (art. 169 § 2 k.p.c.).

Zgodnie z art. 243 k.p.c. zachowanie szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym nie jest konieczne, ilekroć ustawa przewiduje uprawdopodobnienie zamiast dowodu.

Uprawdopodobnienie okoliczności uzasadniających wniosek o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej obejmuje więc także uprawdopodobnienie zachowania terminu do złożenia tego wniosku, czyli uprawdopodobnienie czasu ustania przeszkody uniemożliwiającej dochowanie terminu do dokonania czynności procesowej.

Przyjmuje się, że brak winy podlega ocenie na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w sposób uwzględniający obiektywny miernik staranności, jakiej można wymagać od strony należycie dbającej o swoje interesy. Przeszkoda, uzasadniająca przyjęcie uprawdopodobnienia braku winy zachodzi wówczas, gdy dokonanie czynności w ogóle, tj. w sensie obiektywnym było niemożliwe albo nie można było oczekiwać od strony, że w danych okolicznościach zachowa wyznaczony ustawą termin procesowy. Możliwość przywrócenia terminu wyłączają nawet takie zachowania, którym można przypisać charakter lekkiego niedbalstwa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2016 r., III CZ 41/16, nie publ., z dnia 9 listopada 2016 r., II CZ 109/16, nie publ., z dnia 3 lipca 2015 r., IV CZ 20/15, nie publ.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że choroba może uzasadniać uwzględnienie wniosku o przywrócenie terminu prawa procesowego, ale tylko wówczas, gdy stanowi ona nadzwyczajne wydarzenie, którego skutków nie można przewyżyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2014 r., V CZ 69/14, nie publ., z dnia 20 stycznia 2011 r., I UZ 169/10, nie publ.). O braku winy, uzasadniającym przywrócenie terminu, można mówić, jeżeli stan zdrowia strony uniemożliwił jej podjęcie działania względnie charakter choroby i zalecenia medyczne dotyczące jej leczenia stanowiły

niedającą się usunąć przeszkodę w zachowaniu terminu. W postanowieniu z dnia 18 sierpnia 2017 r., IV CZ 48/17, (nie publ.), Sąd Najwyższy w odniesieniu do profesjonalnego pełnomocnika wskazał, że adnotacja w zwolnieniu lekarskim: „chory może chodzić”, stanowi przyzwolenie na dokonywanie zwykłych czynności dnia codziennego, nie oznacza jednak, że chory może kontynuować wykonywanie zwykłych obowiązków zawodowych, tj. sporządzać pisma procesowe, dokonywać lub zlecać ich wysyłkę i realizować czynności procesowe w imieniu strony. Dotyczy to także takich czynności, które mogą być postrzegane jako wymagające niewielkiego wysiłku intelektualnego.

Powyższe stanowisko należy uznać za adekwatne także w odniesieniu do osoby, która występuje bez profesjonalnego pełnomocnika.

Niezaskarżalne postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o doręczenie uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji może być poddane kontroli Sądu Najwyższego na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c., przy rozpoznawaniu zażalenia na kończące postępowanie postanowienie odrzucające wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, przy czym, warunkiem przeprowadzenia takiej kontroli jest złożenie we wnoszonym przez profesjonalnego pełnomocnika środka odwoławczym wyraźnego wniosku (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 2017 r., IV CZ 42/17, nie publ.).

Pełnomocnik powoda składając zażalenie na postanowienie odrzucające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, wniósł o rozpoznanie postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku.

W postępowaniu zażaleniowym przepis art. 381 k.p.c. ma jedynie odpowiednie zastosowanie (w zw. z art. 397 § 2 k.p.c.), bowiem jak wynika z art. 394 § 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zażaleniu można powołać w miarę potrzeby nowe dowody. Przepis ten w przeciwieństwie do art. 368 § 1 pkt 4 k.p.c. nie nawiązuje do treści art. 381 k.p.c. Spowodowane jest to tym, że postanowienia są wydawane z reguły na posiedzeniu niejawnym. Dlatego też zgłoszenie wniosków dowodowych z dokumentów załączonych do zażalenia, w celu uprawdopodobnienia okoliczności uzasadniających wniosek o przywrócenie

terminu do dokonania czynności procesowej nie może być uznane w okolicznościach tej sprawy za spóźnione, tym bardziej, że powód nie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w postępowaniu wywołanym wnioskiem o przywrócenie terminu przed Sądem Apelacyjnym. Nadto, Sąd Apelacyjny nie wyznaczył powodowi terminu do zgłoszenia wszelkich wniosków dowodowych uprawdopodobniających wnioski o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej, pod rygorem pominięcia później zgłoszonych.

Sąd Apelacyjny uznał, że skoro wyrok został wydany w dniu 6 lutego 2019 r., zaś z przedłożonego zaświadczenia lekarskiego wynikało, że lekarz zalecił powodowi przyjmowanie antybiotyku przez okres siedmiu dni, počawszy od 4 lutego 2019 r., to wniosek o przywrócenie terminu nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż termin do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku upłynął w dniu 13 lutego 2019 r., czyli dwa dni po zakończeniu antybiotykoterapii. Tym samym Sąd przyjął, że przyczyna uniemożliwiająca dochowanie terminu ustała jeszcze w czasie biegu ustawowego terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku.

Ocena Sądu Apelacyjnego okoliczności uzasadniających wnioski powoda o przywrócenie terminu jest dowolna, bowiem fakt zakończenia antybiotykoterapii sam przez się nie oznacza, że chory odzyskuje pełną sprawność fizyczną i zdolność podejmowania czynności procesowych. Z reguły jest tak, że nawet w przypadku osób aktywnych zawodowo zakończenie aplikowania antybiotyku po przebytych zapaleniu płuc nie oznacza, że nie korzystają one ze zwolnienia lekarskiego jeszcze przez kilka dni. Należy zauważyć, że lekarz nie określał terminu niezdolności powoda do pracy, gdyż ze względu na jego wiek, nie było takiej potrzeby. Powód w chwili niedyspozycji spowodowanej prawostronnym zapaleniem płuc miał skończone 80 lat, w przeszłości przebył zawały serca i ostrą infekcję oskrzelową. Lekarz zalecił mu odpoczynek w domu. Wiek powoda i przebyte wcześniej zawały serca (k. 648-649) w kontekście zapalenia płuc i pory roku, w której wystąpiło uzasadniały obawę powoda o zdrowie przez kilka dni od zakończenia przyjmowania antybiotyku, a w konsekwencji nie można było od niego wymagać, by zaraz po zakończeniu antybiotykoterapii podejmował czynności procesowe.

W tych okolicznościach, skoro powód wnioski o przywrócenie terminu oraz o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku złożył w dniu 23 lutego 2019 r., to trzeba przyjąć, iż uprawdopodobnił, że co najmniej dopiero w dniu 16 lutego 2019 r., czyli pięć dni po zakończeniu antybiotykoterapii ustała przeszkoda w dochowaniu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku, a tym samym odrzucenie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku było błędne (art. 387 § 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁶ k.p.c.

W związku z tym, że ustanowienie pełnomocnika z urzędu dla powoda dotyczyło wyłącznie postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym wywołanego zażaleniem powoda na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 26 marca 2019 r., o wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi z urzędu orzeczono na podstawie art. 29 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (j.t. Dz. U. 2018, poz. 1184, ze zm.) w zw. z § 22, § 4 ust. 1, 3, § 2 oraz § 8 pkt 6, § 16 ust. 2 pkt 2, § 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (j. t. Dz. U. z 2019 r. poz. 18).

O kosztach postępowania zażaleniowego (strona pozwana wniosła w odpowiedzi na zażalenie o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego) orzeknie ewentualnie Sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie sprawie. Postanowienie Sądu Najwyższego nie ma charakteru kończącego postępowanie w sprawie, gdyż powód może wnieść skargę kasacyjną. Jeśli natomiast nie zostanie wywiedziona skarga kasacyjna, to stronie pozwanej nie należą się koszty postępowania, ponieważ w postępowaniu zażaleniowym uległa.